

Koncepcja programu realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania i rozwoju BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej na okres 5 lat

Wstęp oraz cele

„BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej to jedna z unikatowych w skali polskiej instytucji lokalnych, która ma ogromne oddziaływanie nie tylko na sam Wrocław i jego aglomerację, ale także na resztę kraju.”

Tym zdaniem rozpoczynałem swoją koncepcję programu BWA Wrocław ponad 5 lat temu, kiedy startowałem w konkursie na dyrektora. To stwierdzenie pozostaje niezmiennie aktualne i stanowi dla mnie punkt wyjścia do kolejnej koncepcji.

W czasie mojej kadencji udało mi się przy dużym zaangażowaniu zespołu zrealizować praktycznie wszystkie założenia wygranej koncepcji, złożonej w 2020 roku. Chciałbym dalej rozwijać i prowadzić BWA w kierunku, który wtedy wyznaczyłem. W tym dokumencie postanowiłem przedstawić najistotniejsze obszary funkcjonowania BWA Wrocław oraz wyzwania im towarzyszące z uwagi na najważniejsze wydarzenie dla życia tej instytucji, czyli proces powstawania nowej siedziby przy ul. Kolejowej, a następnie rozpoczęcie tam działalności programowej.

Najważniejsze cele, jakie chciałbym osiągnąć wspólnie z zespołem oraz Organizatorem to:

- przeprowadzenie procesu projektowania nowej siedziby we współpracy z partnerem PFR Nieruchomości obejmującego zarówno budynek, jak i plac przed nim oraz dawne korty tenisowe w Parku im. Lesława Węgrzynowskiego,
- wypracowanie i dostosowanie struktury organizacyjnej adekwatnej do prawidłowego funkcjonowania BWA Wrocław w nowej siedzibie wraz z aktualizacją regulaminu organizacyjnego. Jest to konieczne z uwagi na planowane niemal dwukrotne powiększenie zespołu i oraz zagwarantowanie poprawnej obsługi administracyjno - infrastrukturalnej nowego budynku,
- przeprowadzanie kompleksowego procesu mającego na celu wypracowanie nowej identyfikacji instytucji,

- wypracowanie programu podstawowego na kolejne lata po otwarciu siedziby,
- przeprowadzenie procesu wyciszenia, a następnie zakończenia działalności w części obecnie funkcjonujących galerii,
- wypracowanie i wdrożenie procedur, zarządzeń oraz regulaminów adekwatnych do zmieniających się warunków pracy, organizacji czy bezpieczeństwa z uwagi na nową strukturę oraz nowy budynek,
- rozwój partnerstw międzynarodowych już istniejących (Czechy, Estonia, Niemcy, Litwa, Japonia, Norwegia, Ukraina, Grecja, USA) oraz pozyskiwanie nowych zagranicznych organizacji partnerskich,
- wypracowanie strategii pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania instytucji.

Strategia realizacji celów

1. Nowa siedziba oraz lokale obecnie istniejące

Najważniejszym wyzwaniem, jakie ma przed sobą w najbliższych latach BWA Wrocław jest proces projektowania nowej siedziby, realizacja tej inwestycji oraz przeprowadzenie instytucji z obecnych lokalizacji (z wyłączeniem galerii Dizajn na Świdnickiej) do nowej na ulicy Kolejowej. Proces ten planowany jest na najbliższe 3 lata. W pierwszym etapie rozpoczniemy i przeprowadzimy dalsze prace projektowe obejmujące zarówno projekt generalny, jak i projekt wnętrz, co zostanie sfinalizowane otrzymaniem pozwolenia na budowę obejmującego całość inwestycji (w tym części realizowane przez Gminę Wrocław) przez PFR Nieruchomości.

Drugim etapem będzie przebudowa dawnej hali Kraftpost oraz budynku Poczty i Administracji realizowana przez PFR Nieruchomości (prace generalne) oraz Gminę Wrocław (wykończenie wnętrz). W tym samym czasie zostanie również przeprowadzony proces projektowy na zagospodarowanie dawnych kortów tenisowych w parku im. Lesława Węgrzynowskiego oraz witacze (obiekty zewnętrzne - nawigacyjne w kwartale ulic okalających halę) w okolicy nowej siedziby.

Trzecim etapem jest stopniowe zaprzestanie działalności w galeriach BWA Wrocław Główny, SIC! BWA Wrocław oraz Studio BWA Wrocław, a także przeniesienie biur z ul. Ruskiej. Powinien być to dobrze zaplanowany i zrównoważony proces, który bierze pod uwagę potrzeby zarówno mieszkańców, środowiska artystycznego, jak i zespołu BWA. Równocześnie odbywać się będzie

praca nad programem dla nowej siedziby przy ul. Kolejowej oraz prowadzenie działań mających na celu promocję nowej lokalizacji i zbudowanie nowych relacji z publicznością.

Efektem wszystkich tych działań będzie jedno z największych w Polsce centrów sztuki współczesnej stanowiące kompleksowe założenie złożone z budynków hali Kraftpost i administracji, zielonego rozszczelnionego placu pomiędzy nimi oraz parku znajdującego się naprzeciwko, w którym BWA będzie działać na dawnych kortach tenisowych. Sama Hala zawierać będzie dwie sale ekspozycyjnych (z możliwością powiększenia do trzech), przestrzeń audio-video, edukacyjną, salę performatywną, czytelną oraz 500 metrowe foyer, które stanowić będzie ogólnodostępną, bezpłatną przestrzeń do regeneracji i użytkowania przez mieszkańców Wrocławia, jak i osób przyjezdnych.

2. Zespół i Struktura

W obecnym kształcie BWA ma przystosowaną strukturę do modelu zarządzania galeriami w różnych lokalizacjach oraz działania w przestrzeniach mniejszych niż planowane w nowej siedzibie. Struktura wypracowana w latach 2020-2021, a następnie dopracowywana dzieli zespół na trzy równorzędne filary: programowy, producencki oraz administracyjno - finansowy. W ich ramach funkcjonują poszczególne zespoły, stanowiące podstawowe komórki organizacyjne instytucji. Dyrekcja i kierownicy poszczególnych zespołów spotykają się regularnie w celu bieżących koordynacji działań instytucji. W celu realizacji projektów powoływane są zespoły projektowe, na które składają się przedstawiciele/ki niezbędnych do realizacji zespołów. Dodatkowo każdy zespół raz do roku wybiera swoją osobę reprezentującą, która uczestniczy wraz z kadrami kierowniczą w spotkaniach dotyczących najważniejszych decyzji i spraw dla instytucji. W chwili obecnej zatrudnienie wynosi 38,65 etatu (w tym 7,5 etatu opieki widza).

Aby sprostać wyzwaniom, jakie niesie za sobą funkcjonowanie BWA w nowej siedzibie, która zakłada większe przestrzenie wystawiennicze, dodatkowe sale do działań programowych, co będzie umożliwiało realizację nowego programu podstawowego, jak i działań społecznych, w tym także prowadzonych w najbliższym sąsiedztwie organizacji, konieczne będzie zwiększenie personalne zespołu oraz dostosowanie struktur organizacyjnych do nowych wyzwań.

Niezbędne będzie poszerzenie filaru administracyjno-księgowego o osoby z kompetencjami w zarządzaniu nieruchomościami, a także powiększenie działu

finansowego odpowiadającego za kontrolę finansów oraz działania księgowo-finansowe. Prawdopodobnie będą potrzebne osoby z dziedzin zarządzania informatycznego i bezpieczeństwa cyfrowego, a także ochrony budynku. Dodatkowo realizacja wystaw w pustych i wysokich halach wymagać będzie budowania znacznie bardziej skomplikowanych architektonicznie scenografii wystaw, co przełoży się na potrzebę wzmocnienia zespołu produkcji i realizacji. Instytucje o dysponujące przestrzeniami o zbliżonej kubaturze (np. Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki, CS W Zamek Ujazdowski) zatrudniają od 75 do 90 pracowników na etacie. Na podstawie tych danych oceniam, że zatrudnienie w dniu otwarcia nowej siedziby powinno wynieść około 70 etatów i potem zostać zwiększone do 80 w miarę rozwoju instytucji już po jej otwarciu. Zatrudnienie będzie rosło stopniowo, ale do początku 2028 roku powinna zostać wypracowana ostateczna struktura, która zagwarantuje bezproblemowe otwarcie budynku, jak i jego poprawne funkcjonowanie. To w tym roku powinien nastąpić największy przyrost zatrudnienia.

3. Nowy wizerunek instytucji w nowym miejscu

Równolegle do prac projektowych nowej siedziby przy ul. Kolejowej oraz do prac nad strukturą organizacji należy także opracować nowy system identyfikacji dla BWA Wrocław, a także strategię komunikacji zarówno graficznej, jak i strategię promocji i komunikacji. Jest to podyktowane zmianą charakteru miejsca, zmianą funkcjonowania z rozproszonych miejsc do jednej głównej lokalizacji. Działanie to nie ma na celu zerwania z wypracowanymi już metodami czy odcięciem się od swojej historii. Ważne dla mnie jest, aby wypracowany nowy wizerunek zawierał w sobie również DNA poprzednich lat istnienia i działania naszej instytucji.

Bardzo istotne jest także, aby zmiany te zachodziły jeszcze w trakcie projektowania, a następnie prac adaptacyjnych nowej siedziby, aby ten proces wśród obecnych odbiorców następował systematycznie. Dzięki temu uda się stworzyć więź z nowym miejscem w sposób zaplanowany. Powinno się to odbywać poprzez program edukacyjny w parku im. Lesława Węgrzynowskiego, komunikację w obecnie istniejących galeriach oraz wydarzenia w sąsiedztwie nowej siedziby.

Bardzo istotne będzie również przeprowadzenie i stworzenie ogólnopolskiej kampanii, która będzie skierowana nie tylko do środowisk związanych z kulturą, ale także innych odbiorców kultury o powstaniu nowego centrum

sztuki we Wrocławiu. Samo otwarcie będzie wydarzeniem składającym się z wielu działań artystycznych, angażujących zarówno artystów/ki wrocławskie, jak i współpracy krajowe i międzynarodowe.

4. Program i współpraca

Obecnie program BWA Wrocław jest proponowany i wytwarzany pod przewodnictwem Zastępczyni Dyrektora ds. Programu, Edukacji i Promocji, Katarzyny Roj. Powstaje on przy udziale kolegium Filaru Programowego i konsultacje z wewnętrzną Radą Programową. Propozycje programowe pochodzą także z ogłaszanego co roku otwartego naboru, a w jego rezultacie część wystaw w programie jest współkuratorowana przez osoby spoza instytucji. Model ten pozwala na balans pomiędzy propozycjami bazującymi na researchu i znajomości lokalnego środowiska, stałych współprac, a propozycjami zupełnie spoza głównych zainteresowań pracowników/czek BWA. Daje to szansę na równy dostęp do instytucji zewnętrznych osób kuratorskich i artystycznych.

W okresie przejściowym bardzo istotne jest, aby rozpocząć przygotowywanie programu do nowej siedziby, który będzie musiał przybrać inny kształt niż obecnie, choćby ze względu na większe przestrzenie wystawiennicze oraz sam charakter instytucji i planowane działania w siedzibie, jak i jej sąsiedztwie. W tym celu planowane jest zakończenie działalności programowej w BWA Wrocław Główny w lutym 2027 roku, a w galeriach SIC! i Studio w 2028 roku. Moim celem jest to, aby wraz z zespołem został przygotowany program na pierwsze dwa lata jego działalności od otwarcia. Podobnie jak obecnie za kształt tego programu odpowiedzialna będzie Katarzyna Roj.

Istotną rolę w budowaniu programu mają relacje międzynarodowe, które były budowane przez ostatni pięć lat, a które zamierzamy dalej rozwijać. Jednym z narzędzi temu służących jest już istniejący program rezydencyjny, który planujemy poszerzać w następnych latach. Współprace to nie tylko działania programowe, edukacyjne czy merytoryczne, ale także budowanie różnych partnerstw wspierających możliwości pozyskiwania środków z grantów i dotacji europejskich.

5. Budżet

Aktualny budżet instytucji według pierwszego projektu planu na rok 2026 wynosi 7.169.340,00 zł i jest niedoszacowany o kwotę 1.372.549,00 zł ze względu m.in. na ponowne otwarcie galerii Dizajn po remoncie, która zmieni się w przyszłym roku w Żyjnię. Daje to łącznie szacowany budżet na przyszły rok w

kwocie 8.541.889,00 zł. Myśląc o budżecie w latach 2026-2031 należy wziąć pod uwagę szereg czynników związanych z planem rozwoju BWA Wrocław, które opisywałem w powyżej: wzrost zatrudnienia, produkcja wystaw o większej skali i wydarzeń interdyscyplinarnych (współpraca ogólnopolska i międzynarodowa), wzrost nakładów administracyjnych (utrzymanie infrastruktury, konserwacja budynku) i promocyjnych. Te czynniki kształtujące docelowy budżet od roku 2029 powinny mieć wpływ na zwiększenie dotacji. Dodatkowo jako instytucja artystyczna mamy obowiązek gwarantować uczciwe wynagrodzenie osobom artystycznym, co także powoduje potrzebę zwiększeń budżetowych. BWA Wrocław od 2025 roku jest jednym z pierwszych sygnatariuszy nowego porozumienia o wynagrodzeniach osób artystycznych, które wiąże ich wzrost z pensją minimalną.

Dziś nie można jeszcze dokonać dokładnych wyliczeń budżetowych, ale porównując budżety instytucji publicznych o podobnym zakresie i wielkości można dokonać pewnych estymacji. Dla przykładu Zachęta dysponuje obecnie dotacją podmiotową w wysokości prawie 20.000.000 zł rocznie, która jest uznawana za niewystarczającą. Nie zawiera ona również kosztów najmu budynku, które będą składową budżetu BWA Wrocław w przyszłości.

Zakładać należy więc, że dotacja podmiotowa dla BWA Wrocław powinna rosnąć stopniowo i docelowo w 2029 roku oscylować w przedziale 18.000.000 — 20.000.000 zł powiększona o koszty najmu.

Podsumowanie

Moją drugą kadencję poświęcę przede wszystkim realizacji jednego z najważniejszych celów dla BWA Wrocław, czyli powstaniu nowego centrum sztuki współczesnej przy ul. Kolejowej, w które przekształci się BWA Wrocław. Chcę kontynuować politykę zarządzania instytucją, jaką udało mi się wypracować przez ostatnie 5 lat, dokonując niezbędnych korekt, usprawnień, a także wprowadzaniu nowych metod zarządczych, w tym m.in. zarządzania talentami. Chciałbym także przeprowadzić organizację oraz zespół w sposób zaplanowany, spokojny i sprawny przez najbliższe wyzwania, jakie wiążą się z powstawaniem nowej siedziby. Pracę już rozpoczęliśmy teraz i wierzę, że posiadam wszystkie kompetencje oraz umiejętności, aby je dalej kontynuować. Zamierzam dalej prowadzić bliski dialog ze wszystkimi ważnymi podmiotami zaangażowanymi w codzienne działanie BWA Wrocław, a w tym szczególnie z

organizatorem. Dodatkowo zawsze ważne dla mnie było widzieć i szanować potrzeby zespołu i osób artystycznych, a w programowaniu i organizowaniu działań instytucji pamiętać o lokalności - Mieście Wrocławiu, unikatowości i oryginalności, a także historii BWA Wrocław. Sądzę, że przez ostatnie lata udało mi się wraz z zespołem zwiększyć zasięg i oddziaływanie BWA Wrocław na środowisko kulturalne Polski, a także wzmocnić międzynarodową widoczność instytucji.